

майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Важливий момент в прийнятті рішення щодо інвестицій – необхідність проведення змістовних SWOT та SPACE аналізів не тільки виробничо-збутової діяльності та витрат, але й розроблення сценарного прогнозу з виявленням існуючих можливостей та загроз для розвитку підприємств. Розроблений аналіз та прогноз нададуть підприємству можливість виключити прийняття поспішних імпульсивних рішень. Використовуючи загальні принципи управління, можна нівелювати існуючу уразливість підприємства і забезпечити ефективну інвестиційну діяльність.

Нарешті, стратегічний план повинен бути розроблений так, щоб не тільки залишатися цілісним протягом тривалого періоду, але і бути досить гнучким, щоб при необхідності можна було здійснити його модифікацію і переорієнтацію. Загальний стратегічний план варто розглядати як програму, що направляє діяльність підприємства протягом тривалого періоду часу, даючи собі звіт про те, що конфліктне і постійно мінливе ділове і соціальне оточення робить постійні корегування неминучими.

Висновки з даного дослідження і перспективи на майбутнє. Перехід країни до ринкових відносин вимагає розробки нових підходів до стратегії формування та розвитку ресурсного потенціалу. Вона повинна бути розроблена з врахуванням особливостей здійснення сільськогосподарськими підприємствами зовнішньоекономічної діяльності та їх виходу на нові зовнішні ринки збуту.

Процес стратегічного планування повинен стати природною категорією мислення відповідальних за цей процес керівників для забезпечення виведення сільськогосподарських підприємств Черкаської області на відповідний рівень розвитку. Тому на черзі необхідні кроки з боку самих аграрних підприємств. Адже ніхто крім них не розв'яже внутрішньогосподарські проблеми.

Ефективність формування та розвитку ресурсного потенціалу АПК Черкаської області в умовах ЗЕД та міжнародної торгівлі в значній мірі залежить від цінового механізму. Якщо з допомогою державних економічних регуляторів вирішити проблему ціни на законодавчому рівні, тоді сільськогосподарське виробництво можна зробити кредитно- і інвестиційно-привабливим.

Земля є головним засобом виробництва у сільському господарстві та невід'ємною складовою ресурсного потенціалу. Визнання землі капіталом дасть змогу через ціновий механізм залучити в агропромисловий комплекс додаткові фінансові ресурси та забезпечити потреби товаровиробників при вирішенні питань матеріально-технічного, кредитного та соціального забезпечення.

Література

1. Гаман П.І. Стратегія розвитку Черкаської області до 2015 року / П.І. Гаман. – Черкаси, 2006. – 73 с.
2. Малік М.Й. Розвиток підприємництва в аграрному секторі економіки / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2006. – № 4. – С. 3 – 10.
3. Саблук П.Т. Основні напрямки підвищення ролі аграрної науки в умовах трансформації агропромислового виробництва до ринкових відносин / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. – № 9. – С. 3 – 9.
4. Саблук П.Т. Становлення аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 3 – 7.

Надійшла 30.05.2009

УДК 330.133.2

І. О. МАКСИМЕНКО, В. І. БОКІЙ
Київський національний університет технологій та дизайну

ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У роботі розглянуто сучасні тенденції розвитку легкої промисловості України на основі статистичної інформації останніх років. Зважаючи на трансформаційні процеси в економіці визначено основні проблеми підприємств галузі, можливі напрями підвищення їх ринкової активності та розвитку легкої промисловості в цілому.

The modern trends of light industry progress in Ukraine are considered on the basis of statistical information of the last years. Because of transformation processes in the economy certainly basic problems of enterprises of industry, possible directions of increase of their market activity and development of light industry on the whole are determined in the article.

На сучасному етапі розвитку зовнішньоекономічних відносин України, коли відкриваються можливості вступу до світових організацій, у ряді першочергових завдань можна визначити підвищення ефективності управління соціально-економічною сферою. Вступ України у 2008 р. до СОТ відкрив не лише нові можливості розвитку економіки, але й визначив необхідність відповідності товарів та послуг вітчизняних підприємств міжнародному рівню.

Аналіз розвитку галузі дозволяє отримати інформацію щодо ефективності діяльності підприємств в цілому та суміжних комплексів. На основі обробки відповідних ретроспективних даних, аналізу, прогнозування тенденцій розвитку ринку та визначення перспективних напрямів діяльності здійснюється формування загальної стратегії управління промисловими підприємствами. Відповідно постає необхідність аналізу стану легкої промисловості України як базового етапу визначення основних факторів впливу та перспективних напрямів подолання проблем, що склалися у вітчизняному товаровиробництві.

Незважаючи на розвиток економіки України в цілому для багатьох промислових підприємств продовження функціонування без державної підтримки залишається питанням відкритим. Негативним фактором являється непропорційність розвитку галузей промисловості, що визначається їх сировинною спрямованістю. Аналіз розвитку вітчизняної промисловості свідчить про збільшення продукції за всіма основними видами промислової діяльності, але визначальний вплив залишається за виробництвами металургії, оброблення металу та машинобудуванням [1].

Поряд із розвитком важкої промисловості різке скорочення виробництва легкої промисловості призвело до заповнення на вітчизняному ринку товарів іноземних виробників. Неможливість великих виробників швидко реагувати на потреби ринку призвела до банкрутства державних підприємств легкої промисловості та виникнення значної кількості невеликих приватних виробників (державних підприємств на 2008 р. менше 1%). Відповідно частка обсягу реалізованої продукції [1] підприємств легкої промисловості є незначною (близько 1%) у загальному підсумку продукції переробної промисловості (табл. 1).

У легкій промисловості України, починаючи з 2005 р., спостерігалось уповільнення темпів зростання порівняно з попередніми роками [2]. Так у 2005 р. рівень виробництва 2004 р. було перевищено лише на 0,3%. При цьому скорочення обсягів виробництва спостерігалось і у виробництві одягу, текстильній промисловості (незважаючи на зростання виробництва ковдр, пледів, тканин бавовняних і з волокон хімічних (на 16 – 17%), килимових та панчішно-шкарпеткових виробів на 10%) і взуттєвій (на 5%) промисловості. У 2006 р. ситуація у легкій промисловості не змінилася, що характеризувало зниження обсягів продукції на 1,9% порівняно з 2005 р. Основна причина лежить у скороченні випуску на підприємствах текстильної промисловості та пошиття одягу (на 4,8%). У текстильній промисловості на 11 – 13% знижено випуск пряжі хімічної, штапельної, бавовняної та вовняної, випущено лляної пряжі у 45% від обсягів 2005 р. Поряд з цим відмічається зростання у виробництві шкіри та взуття (10,3%), в т.ч. серед сировинних матеріалів на 10% збільшилося виробництво шкіри дубленої, без подальшої обробки.

Таблиця 1

Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) у діючих цінах відповідного року

	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.		за січень-лютий 2009 р.	
	Млн грн	у % до підсумку	млн грн	у % до підсумку	млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку
Промисловість	468562,6	100	551729,0	100	717076,7	100	779126,8	100	95119,3	100
Переробна промисловість, з неї:	355079,9	75,8	405466,3	73,5	530162,7	73,9	588921,9	75,6	59777,9	62,9
легка промисловість	5014,2	1,1	6127,7	1,1	7034,1	1,0	6429,9	0,8	722,2	0,8
текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра	3633,9	0,8	4190,4	0,8	4940,5	0,7	4492,6	0,6	535,9	0,6
виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	1380,3	0,3	1937,3	0,3	2093,6	0,3	1937,3	0,2	186,3	0,2

Зважаючи на зменшення обсягів виробництва продукції легкої промисловості, зрозуміло, що розвиток галузі неможливий без капітального оновлення застарілої матеріально-технічної бази та застосування нових підходів до управління вітчизняними підприємствами. Активізацію інноваційно-інвестиційного розвитку галузі передбачає прийнята [3] Концепція державної цільової програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 р.

У 2007 р. відмічається значне зростання обсягів виробництва переробної промисловості (на 11,7%) порівняно з 2006 р. (на 6,3%). У легкій промисловості також спостерігається деяке зростання обсягів виробництва (на 0,4%) проти 2006 р., в основному за рахунок збереження позитивної тенденції на підприємствах з виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (зростання обсягів продукції на 2,7%). У текстильному виробництві, виробництві одягу, хутра та виробів з хутра збереглося відставання на 0,3% від обсягів 2006 р.

У 2008 р. збільшення обсягів виробленої промислової продукції спостерігалось майже за всіма основними видами промислової діяльності, крім нафтоперероблення. За даними січня-липня 2008 р. у легкій промисловості приріст продукції в основному досягнуто за рахунок зростання обсягів виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (на 17%) і текстильної промисловості (на 7,7%). Щодо виробництва одягу, хутра та виробів з хутра, то відмічено зменшення випуску продукції (на 6,4%). Зважаючи на наслідки світової фінансової кризи у 2-й половині 2008 р. відбувається значне сповільнення темпів виробництва промислової продукції. Відповідно у легкій промисловості зменшення обсягів виробництва порівняно з 2007 р. складає 3,4% (табл. 2). Негативним є збереження тенденції скорочення у текстильному виробництві, виробництві одягу, хутра та виробів з хутра.

Таблиця 2

Індекси промислової продукції (у відсотках до попереднього року)

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	січень-лютий 2009 р. до січня-лютого 2008 р.
Промисловість	103,1	106,2	110,2	96,9	67,2
Переробна промисловість, з неї:	103,0	106,3	111,7	96,8	60,4
Легка промисловість	100,3	98,1	100,4	96,6	62,5
текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра	102,6	95,2	99,7	94,0	58,8
виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	91,9	110,3	102,7	105,1	79,1

Світова фінансова криза на фоні загального сповільнення темпів виробництва промислової продукції значно послабила позиції підприємств легкої промисловості та унеможливила в окремих випадках виживання вітчизняного виробника у конкурентній боротьбі. Поряд зі скороченням загальної кількості підприємств збільшується частка збиткових підприємств (табл. 3). Незважаючи на позитивну тенденцію 2007 р., криза 2008 р. призвела до збитковості майже половини підприємств галузі (45,6%). На сьогоднішній день значна частка малих підприємств знаходиться на межі банкрутства та потребує підтримки з боку держави.

Повільні темпи розвитку легкої промисловості спричинені рядом факторів [3]. Основні проблеми щодо забезпечення можливостей до прогресивного розвитку вітчизняних виробників галузі залишаються незмінними: неможливість конкурувати із дешевими товарами Китаю та Туреччини (як правило, низької якості); значна частка на споживчому ринку одягу та взуття «секунд-хенд»; неефективність використання систем давальницької сировини; необхідність капітального оновлення виробництва та запровадження новітніх технологій тощо. Великі підприємства поряд з недостатньою завантаженою потужністю характеризуються незначною гнучкістю, що вимагає перегляду підходів до управління на рівні з підтримкою з боку держави (в т. ч. держзамовлення).

Таблиця 3

Питома вага підприємств легкої промисловості (без малих підприємств та бюджетних установ)

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	січень-лютий 2009 р.
Підприємства, які одержали прибуток:					
у % до загальної кількості підприємств	63,4	66,1	67,9	56,2	54,4
фінансовий результат, млн грн	203,5	252,6	362,0	208,6	63,1
Підприємства, які одержали збиток:					
у % до загальної кількості підприємств	36,6	33,9	32,1	43,8	45,6
фінансовий результат, млн грн	276	273	296,1	650,9	80,7
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	-72,5	-20,4	65,9	-442,3	-17,6

Підприємства взуттєвої промисловості, як правило, працювали на потреби оборонного комплексу,

що призвело до їх банкрутства в результаті скорочення останнього [4]. Діючі підприємства переорієнтувалися і виробляють невеликі партії дешевого взуття по імпортних лекалах. В основі подолання цих недоліків лежить відродження вітчизняних товаровиробників, в тому числі, на основі налагодження тісних зв'язків з іноземними партнерами як в галузі технічного переоснащення підприємств, так і дизайну продукції.

В трикотажній промисловості значна частка продукції представлена випуском спіднього трикотажу та верхнього одягу (светри, пуловери, джемperi і т.д.), панчішно-шкарпетковими виробами, спортивним одягом, а також одягом для дітей. Поряд з експортом українського трикотажу до країн Західної Європи (Данія, Німеччина, Угорщина, Литва, Франція, Італія і т.д.) характерною залишається ситуація переважання імпорту продукції з Китаю та Туреччини (вже у 2006 р. [4] питома частка складала майже 50%). Незважаючи на високу конкурентну боротьбу продукція вітчизняних підприємств все більше наближається до європейських стандартів та завойовує світовий ринок. Основою легкої промисловості залишаються текстильні підприємства. Список лідерів внутрішнього ринку очолює багатопрофільний торгово-виробничий концерн «Текстиль-Контакт», корпорація підприємств «Текстиль-Україна» [4]. Висока якість продукції та широкий асортимент забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та можливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами галузі.

Таким чином основні перспективні напрями розвитку легкої промисловості України полягають в інтенсифікації зусиль вітчизняних виробників щодо завоювання стійких конкурентних позицій на внутрішньому ринку шляхом поліпшення якості, підвищення наукоємності продукції, зниження її собівартості. Забезпечення більш гнучкого реагування підприємств на запити споживачів передбачає, в свою чергу, покращення інвестиційного клімату в Україні з метою залучення відповідних інвестицій, виходу на іноземні ринки, налагодження довгострокових партнерських відносин та відходу від неефективних схем давальницької сировини.

Література

1. Державний комітет статистики України. // www.ukrstat.gov.ua
2. Державний комітет статистики України. Про соціально-економічне становище України за 2006 рік. – К., 2006.
3. Концепція державної цільової програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 р. // Легка промисловість. – 2006. – № 3. – С. 5 – 6.
4. Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків «Держзовнішінформ». // www.mfa.gov.ua

Надійшла 04.05.2009

УДК 330

І. І. НОВАКІВСЬКИЙ, В. Я. ГАВРАН
Національний університет "Львівська політехніка"

ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВО-ЦІЛЬОВОЇ МОДЕЛІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО РЕГІОНУ

В статті розглядаються проблеми управління розвитком туристично-рекреаційного комплексу Карпатського регіону. Визначено потреби галузевого тематичного та просторового узгодження таких планів. Обґрунтовано вимогу, що інформаційне забезпечення прийняття рішень в сфері розвитку туристично-рекреаційного комплексу має спиратися на геоінформаційні та Internet- технології.

The problems of management development of tourist-recreation complex of region of Carpathians are examined in the article. Certainly necessities of particular branch thematic and spatial concordance of such plans. Grounded requirement, that the informative providing of decision-making in the sphere of development of tourist tourist-recreation complex must lean on geo-informative and Internet- technology.

Україна на весь світ відома своїми туристично-рекреаційними територіями Півдня України (Одеська, Херсонська, Миколаївська, Донецька області та Автономна Республіка Крим). Не менш відомим та багатим на рекреаційні ресурси є Карпатський регіон, що вирізняється добрими умовами для організування як літнього, так і зимового відпочинку. Добре зарекомендувало себе цілющими мінеральними водами Прикарпаття. Карпатський регіон характеризується певною унікальністю, має визначену структуру туристично-рекреаційного комплексу, потребує специфічного розгляду з позиції розвитку.

Для ознайомлення з сучасним станом, перспективами розвитку і територіального формування розглянемо структуру туристично-рекреаційного комплексу (ТРК) українських Карпат під кутом зору виникнення і становлення галузей курортного і туристичного господарства. Розвиток деяких галузевих